ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA
[*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 6. februārī [1]

Lieta C-423/23

Secab Soc. coop.
pret
***Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente* (*ARERA*),**
***Gestore dei servizi energetici* (*GSE*) *SpA*,**
piedaloties
***Presidenza del Consiglio dei Ministri*,**
***Ministero della Transizione Ecologica*,**
***Ministero dello Sviluppo Economico*,**
***Associazione Italia Solare ETS*,**
***Assoidroelettrica*,**
Elettricità Futura – Unione delle imprese elettriche italiane

(*Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia* (Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Elektroenerģijas iekšējais tirgus – Direktīva (ES) 2019/944 – Kopīgi noteikumi attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu – 5. pants – Tirgū balstītas piegādes cenas – Direktīva (ES) 2018/2001 – No atjaunīgiem energoresursiem ražotas enerģijas izmantošanas veicināšana – Regula (ES) 2022/1854 – Ārkārtas intervence augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai – 6. pants – Obligātie tirgus ieņēmumu griesti – 8. pants – Valstu krīzes pasākumi – Elektroenerģijas ražotāju, kas izmanto konkrētus atjaunīgos energoresursus, gūto tirgus ieņēmumu griesti – Valsts tiesiskais regulējums, kas negarantē, ka elektroenerģijas ražotāji var paturēt 10 % virsieņēmumu, kuri pārsniedz šos griestus – Investīciju saglabāšana atjaunīgo energoresursu nozarē

[1] Oriģinālvaloda – franču.

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi *Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia* (Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija), attiecas it īpaši uz Direktīvas (ES) 2019/944[2] 5. panta 4. punkta, Direktīvas (ES) 2018/2001[3] 2., 3. un 12. apsvēruma, kā arī Regulas (ES) 2022/1854[4] 27., 28., 29. un 39. apsvēruma, 6. panta 1. punkta un 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkta interpretāciju.

2. Lūguma pamatā ir strīds starp *Secab Soc. coop.*, kooperatīvo sabiedrību, kas darbojas elektroenerģijas ražošanas nozarē, un *Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente* (*ARERA*) (Enerģētikas, tīklu un vides regulatīvā iestāde, Itālija; turpmāk tekstā – "*ARERA*"), kā arī *Gestore dei servizi energetici* (*GSE*) *SpA* (Energopakalpojumu pārvaldītājsabiedrība, Itālija; turpmāk tekstā – "*GSE*") par tāda valsts tiesiskā regulējuma likumību, ar kuru nosaka griestus tirgus ieņēmumiem no tādas elektroenerģijas pārdošanas, kas ražota no konkrētiem atjaunīgiem energoresursiem.

3. Saskaņā ar Tiesas lūgumu šie secinājumi būs vērsti uz otrā prejudiciālā jautājuma juridisko analīzi. Tas būtībā attiecas uz to, vai ar iepriekš minētajām Savienības tiesību normām ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem no elektroenerģijas pārdošanas ar tādiem noteikumiem, kas nedz saglabājot, nedz veicinot investīcijas atjaunīgo energoresursu nozarē.

4. Šī lieta dod Tiesai iespēju sniegt precizējumus par kritērijiem, kas jāņem vērā, dalībvalstīm nosakot kārtību, kādā aprēķināmi griesti tirgus ieņēmumiem no elektroenerģijas pārdošanas, īpašajā kontekstā, kuru raksturo enerģijas, it īpaši elektroenerģijas, cenu kāpums; šīs cenas nesenā laikposmā sasniedza ārkārtīgi augstu līmeni, galvenokārt kara dēļ Ukrainā.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2018/2001

5. Saskaņā ar Direktīvas 2018/2001 2., 3. un 12. apsvērumu:

"(2) Saskaņā ar [LESD] 194. panta 1. punktu viens no Savienības enerģētikas politikas mērķiem ir dažādu no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas veidu attīstība. Minētais mērķis ir izvirzīts šajā direktīvā. [..]

(3) Intensīvākai no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanai ir arī būtiska nozīme, lai veicinātu energoapgādes drošību, ilgtspējīgas enerģijas piedāvājumu par pieņemamām cenām [..].

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV 2019, L 158, 125. lpp.).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV 2018, L 328, 82. lpp.).

[4] Padomes Regula (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai (OV 2022, L 261, 1. lpp.).

[..]

(12) Lai atbalstītu dalībvalstu vērienīgos devumus Savienības mērķrādītāja sasniegšanā, būtu jāizveido finanšu shēma, kuras mērķis būtu veicināt investīcijas atjaunojamās enerģijas projektos šajās dalībvalstīs, tostarp izmantojot finanšu instrumentus."

2. Direktīva 2019/944

6. Direktīvas 2019/944 5. pants "Tirgū balstītas piegādes cenas" formulēts šādi:

"1. Piegādātāji var brīvi noteikt cenu, par kādu tie piegādā elektroenerģiju lietotājiem. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu patiesu konkurenci starp piegādātājiem.

[..]

3. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, dalībvalstis cenu noteikšanā par elektroenerģijas piegādi enerģētiskās nabadzības skartiem vai neaizsargātiem mājsaimniecības lietotājiem var piemērot publisko intervenci. Uz šādām publiskām intervencēm attiecas 4. un 5. punktā izklāstītie nosacījumi.

4. Publiskās intervences elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā:

a) notiek vispārējās ekonomiskās interesēs un nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai īstenotu minētās vispārējās ekonomiskās intereses;

b) ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas un pārbaudāmas;

c) garantē, ka visiem Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve lietotājiem;

d) ir ierobežotas laikā un ir samērīgas attiecībā uz to labumguvējiem;

e) nerada papildu izmaksas tirgus dalībniekiem diskriminējošā veidā.

[..]"

3. Regula 2022/1854

7. Regulas 2022/1854 24., 25., 27.–29., 39., 41. un 48. apsvērumā bija precizēts šādi:

"(24) Tā kā nākamās dienas tirgus cenu izmanto kā atsauci cenai citos elektroenerģijas vairumtirgos un tā kā visi tirgus dalībnieki saņem vienādu klīringa cenu, kopš Krievijas militārās agresijas pret Ukrainu 2022. gada februārī tehnoloģijām ar ievērojami zemākām robežizmaksām pastāvīgi ir reģistrēti lieli ieņēmumi, kas krietni pārsniedz investīciju prognozes.

(25) Situācijā, kad patērētāji ir pakļauti ārkārtīgi augstām cenām, kas kaitē arī Savienības ekonomikai, uz laiku ir jāierobežo to ražotāju ārkārtas tirgus ieņēmumi, kuriem ir zemākas robežizmaksas, piemērojot griestus šādiem tirgus ieņēmumiem, kas gūti, pārdodot elektroenerģiju Savienībā.

[..]

(27) Līmenim, kādā tiek noteikti tirgus ieņēmumu griesti, nevajadzētu apdraudēt skarto ražotāju, arī atjaunīgās enerģijas ražotāju, spēju atgūt savas investīcijas un darbības izmaksas un būtu jāsaglabā un jāstimulē turpmākas investīcijas jaudā, kas vajadzīga dekarbonizētai un uzticamai elektroenerģijas sistēmai. Lai saglabātu iekšējā elektroenerģijas tirgus darbību, vislabāk piemēroti ir tirgus ieņēmumu griesti, kas ir vienoti griesti visā Savienībā, jo tādējādi tiek saglabāta uz cenām balstīta konkurence starp elektroenerģijas ražotājiem, kas izmanto dažādas tehnoloģijas, īpaši atjaunīgos energoresursus.

(28) Lai gan neregulāras un īstermiņa maksimumcenas var uzskatīt par normālu elektroenerģijas tirgus iezīmi un tās var būt noderīgas dažiem investoriem, lai atgūtu savas ražošanas investīcijas, ārkārtējā un ilgstošā cenu palielināšanās, kas novērota kopš 2022. gada februāra, ievērojami atšķiras no normālas tirgus situācijas, kurā ir neregulāras maksimumcenas. Tāpēc tirgus ieņēmumu griestus nevajadzētu noteikt zemākus par tirgus dalībnieku pamatotajām prognozēm attiecībā uz elektroenerģijas cenu vidējo līmeni stundās, kurās elektroenerģijas pieprasījums bija visaugstākais, pirms Krievijas agresijas kara pret Ukrainu. Pirms 2022. gada februāra vidējās maksimumcenas elektroenerģijas vairumtirgū visā Savienībā pēdējās desmitgadēs parasti bija ievērojami zemākas par 180 EUR/MWh, neraugoties uz elektroenerģijas cenu atšķirībām starp Savienības reģioniem. Tā kā tirgus dalībnieku sākotnējais investīciju lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz prognozēm, ka cenas vidēji būs zemākas par šo līmeni maksimumstundās, 180 EUR/MWh tirgus ieņēmumu griestu noteikšana ir līmenis, kas krietni pārsniedz minētās sākotnējās tirgus prognozes. Atstājot drošības rezervi cenai, ko investori pamatoti būtu varējuši sagaidīt, ir jānodrošina, ka tirgus ieņēmumu griesti nav pretrunā investīciju rentabilitātes sākotnējam novērtējumam.

(29) Turklāt 180 EUR/MWh tirgus ieņēmumu griesti kopumā ir augstāki – ieskaitot saprātīgu peļņas normu – nekā pašreizējās enerģijas ražošanas kopējās izlīdzinātās izmaksas (*LCOE*) attiecīgajām ražošanas tehnoloģijām un ļauj ražotājiem, uz kuriem tie attiecas, segt savas investīcijas un darbības izmaksas. Ņemot vērā to, ka tirgus ieņēmumu griesti atstāj ievērojamu peļņas normu starp saprātīgām *LCOE* un tirgus ieņēmumu griestiem, nav gaidāms, ka tie negatīvi ietekmēs investīcijas jaunās inframarginālās jaudās.

[..]

(39) Lai ņemtu vērā bažas par piegādes drošību, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai noteikt tirgus ieņēmumu griestus tā, ka elektroenerģijas ražotāji varētu paturēt 10 % virsieņēmumu virs tirgus ieņēmumu griestiem.

[..]

(41) [..] Dalībvalstīm būtu jāsaglabā iespēja vēl vairāk ierobežot to ražotāju ieņēmumus, uz kuriem attiecas tirgus ieņēmumu griesti [..].

[..]

(48) Publiska intervence elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā principā ir tirgu kropļojošs pasākums. Tāpēc šādu intervenci var veikt tikai kā sabiedrisko pakalpojumu saistības, un uz to būtu jāattiecina īpaši nosacījumi. Pašlaik saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/944 regulētās cenas ir iespējams noteikt mājsaimniecībām un mikrouzņēmumiem, un tās, tostarp zem

pašizmaksas, ir iespējams noteikt arī enerģētiski nabadzīgiem un mazaizsargātiem patērētājiem. Tomēr, ņemot vērā pašreizējo ārkārtējo elektroenerģijas cenu pieaugumu, pieejamo pasākumu kopums, kas ir dalībvalstu rīcībā, lai atbalstītu patērētājus, uz laiku būtu jāpaplašina, paredzot iespēju regulētās cenas noteikt arī MVU un atļaujot regulētās cenas noteikt zem pašizmaksas. Šādu pasākumu tvēruma paplašinājumu varētu finansēt ar tirgus ieņēmumu griestiem."

8. Šīs regulas 6. panta "Obligātie tirgus ieņēmumu griesti" 1. un 2. punktā bija noteikts:

"1. Ražotāju tirgus ieņēmumiem, kas gūti, ražojot elektroenerģiju no 7. panta 1. punktā minētajiem energoresursiem, piemēro maksimālos griestus 180 EUR par saražotās elektroenerģijas MWh.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka tirgus ieņēmumu griesti attiecas uz visiem ražotāju [..] tirgus ieņēmumiem [..]."

9. Minētās regulas 7. panta "Tirgus ieņēmumu griestu piemērošana elektroenerģijas ražotājiem" 1. punktā bija paredzēts:

"Šīs regulas 6. pantā paredzētos tirgus ieņēmumu griestus piemēro tirgus ieņēmumiem, kas gūti, pārdodot elektroenerģiju, kura ražota no šādiem energoresursiem:

[..]

d) caurteces hidroelektrostacijās ražota enerģija,

[..]."

10. Šīs pašas regulas 8. pantā "Valstu krīzes pasākumi" bija noteikts:

"1. Dalībvalstis var:

a) saglabāt vai ieviest pasākumus, kas vēl vairāk ierobežo ražotāju, kuri ražo elektrību no 7. panta 1. punktā norādītajiem energoresursiem, tirgus ieņēmumus, tostarp iespēju diferencēt tehnoloģijas [..];

[..]

d) noteikt īpašus griestus tirgus ieņēmumiem, kuri gūti no tādas elektroenerģijas pārdošanas, kas saražota no akmeņoglēm;

[..].

2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi saskaņā ar šo regulu:

a) ir samērīgi un nediskriminējoši;

b) neapdraud investīciju signālus;

c) nodrošina, ka tiek segtas investīcijas un darbības izmaksas;

d) nekropļo elektroenerģijas vairumtirgu darbību un jo īpaši neietekmē izdevīguma secību un cenu veidošanos vairumtirgū;

e) ir saderīgi ar Savienības tiesību aktiem."

11. Regulas 2022/1854 10. panta "Virsieņēmumu sadale" 1. punktā bija noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka visi tirgus ieņēmumiem piemēroto griestu rezultātā radušies virsieņēmumi tiek izmantoti, lai finansētu elektroenerģijas galalietotājiem domātus atbalsta pasākumus, kuri mērķtiecīgi mīkstina augsto elektroenerģijas cenu ietekmi uz minētajiem lietotājiem."

12. Šīs regulas 22. panta "Stāšanās spēkā un piemērošana" 2. punktā bija paredzēts:

"[..]

c) Regulas 6., 7. un 8. pantu piemēro no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam.

[..]"

B. Itālijas tiesības

1. Dekrētlikums Nr. 4/2022

13. 2022. gada 28. marta Dekrētlikumā Nr. 4/2022 redakcijā ar grozījumiem, kas veikti ar *legge n. 25 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 27 gennaio 2022, n. 4, recante misure urgenti in materia di sostegno alle imprese e agli operatori economici, di lavoro, salute e servizi territoriali, connesse all'emergenza da COVID-19, nonché per il contenimento degli effetti degli aumenti dei prezzi nel settore elettrico* (Likums Nr. 25 par 2022. gada 27. janvāra Dekrētlikuma Nr. 4 par steidzamiem pasākumiem, kas vērsti uz to, lai atbalstītu uzņēmumus un saimnieciskās darbības veicējus, darbu, veselību un teritoriālos dienestus Covid-19 krīzes kontekstā un ierobežotu cenu pieauguma sekas elektroenerģijas nozarē, pārveidošanu par likumu (ar grozījumiem)[5]; turpmāk tekstā – "Dekrētlikums Nr. 4/2022"), bija iekļauts 15.*bis* pants "Papildu pasākumi attiecībā uz elektroenerģiju, kas ražota, izmantojot atjaunīgos energoresursus", kurā bija noteikts:

"1. No 2022. gada 1. februāra līdz 2022. gada 31. decembrim divvirzienu kompensācijas mehānismu piemēro enerģijas cenai attiecībā uz elektroenerģiju, ko tīklā ievada:

a) fotoelementu iekārtas ar jaudu, kas augstāka par 20 kW, uz kurām attiecas fiksētas prēmijas, kas izriet no iegādes tarifa mehānisma (*Conto Energia*) un nav atkarīgas no tirgus cenām;

b) iekārtas ar jaudu, kas augstāka par 20 kW, kuras izmanto saules enerģiju, hidroelektroenerģiju, ģeotermālo enerģiju un vēja enerģiju, uz kurām neattiecas stimula mehānismi un kuras sākušas darboties pirms 2010. gada 1. janvāra.

[..]

[5] 2022. gada 28. marta *GURI* kārtējais pielikums Nr. 73.

3. Šā panta 1. punkta vajadzībām *GSE* aprēķina starpību starp še turpmāk a) un b) apakšpunktā minētajām vērtībām:

a) references cenu, kas vienāda ar cenu, kura norādīta tabulā [šā] dekrētlikum[a] [pielikumā], katrā tirgus zonā [robežās no 56 līdz 58 EUR par MWh (izņemot Sardīnijas un Sicīlijas salas, kurās tā ir noteikta attiecīgi 61 EUR par MWh un 75 EUR par MWh)];

b) tirgus cenu, kas vienāda ar:

   1) attiecībā uz 1. punkta a) apakšpunktā minētajām iekārtām, kā arī 1. punkta b) apakšpunktā minētajām iekārtām, kuras izmanto saules enerģiju, vēja enerģiju, ģeotermālo enerģiju un caurteces hidroenerģiju, elektroenerģijas stundas cenu tirgus zonā vai – attiecībā uz piegādes līgumiem, kuri noslēgti pirms 2022. gada 27. janvāra un kuros nav ievēroti 7. punktā minētie nosacījumi, – minētajos līgumos norādīto cenu;

   2) attiecībā uz 1. punkta b) apakšpunktā minētajām iekārtām, kas nav 1. punktā minētās iekārtas, elektroenerģijas stundas cenu tirgus zonās mēneša vidējo aritmētisko vērtību vai – attiecībā uz piegādes līgumiem, kuri noslēgti pirms 2022. gada 27. janvāra un kuros nav ievēroti 7. punktā minētie nosacījumi, – minētajos līgumos norādīto cenu.

4. Ja 3. punktā minētā starpība ir pozitīva, *GSE* pārskaita attiecīgo summu ražotājam. Ja šī starpība ir negatīva, *GSE* to atskaita vai pieprasa ražotājam attiecīgo summu.

[..]"

14. Ar 2022. gada 9. augusta *decreto-legge n. 115 – Misure urgenti in materia di energia, emergenza idrica, politiche sociali e industriali* (Dekrētlikums Nr. 115 par steidzamiem pasākumiem enerģijas, ūdens krīzes, kā arī sociālās un rūpniecības politikas jomā)[6] redakcijā ar grozījumiem, kas veikti ar 2022. gada 21. septembra Likumu Nr. 142, 11. panta 2. punktu minētajā 15.bis pantā paredzētā kompensācijas mehānisma piemērošanu pagarināja līdz 2023. gada 30. jūnijam.

2. Likums Nr. 197/22

15. 2022. gada 29. decembra *legge n. 197 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2023 e bilancio pluriennale per il triennio 2023–2025* (Likums Nr. 197 par valsts provizorisko budžetu 2023. finanšu gadam un par daudzgadu budžetu 2023.–2025. gadam[7]; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 197/22") 1. panta 30. punkts formulēts šādi:

"Piemērojot Regulu [2022/1854], no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam elektroenerģijas ražotāju gūtajiem tirgus ieņēmumiem piemēro griestus, izmantojot vienvirziena kompensācijas mehānismu attiecībā uz elektroenerģiju, ko tīklā ievada:

a) iekārtas, kuras izmanto atjaunīgos energoresursus un kuras neietilpst [Dekrētlikuma Nr. 4/2022] 15.*bis* panta piemērošanas jomā;

[..]."

6 2022. gada 9. augusta *GURI* Nr. 185.

7 2022. gada 29. decembra *GURI* kārtējais pielikums Nr. 303.

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

16. *Secab* ir kooperatīvā sabiedrība, kas darbojas elektroenerģijas ražošanas nozarē un apsaimnieko iekārtas, kuras izmanto caurteces hidroelektroenerģiju. Tā kā šī sabiedrība ietilpa Dekrētlikuma Nr. 4/2022 15.*bis* panta (turpmāk tekstā –"strīdīgā tiesību norma") piemērošanas jomā, uz to attiecināja šajā normā paredzēto ieņēmumu griestu noteikšanas pasākumu. Saņēmusi vairākus rēķinus no *GSE*, minētā sabiedrība vērsās *Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia* (Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa), iesniedzējtiesā, ar prasību it īpaši atcelt rēķinus, kurus *GSE*, piemērojot minēto tiesību normu, bija izrakstījusi šai sabiedrībai 2022. gada 18. oktobrī un 15. novembrī. Prasības pamatojumam *Secab* norāda, ka strīdīgā tiesību norma ir pretrunā Savienības tiesībām.

17. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa atgādina, ka strīdīgās tiesību normas īstenošana, kas sākotnēji bija paredzēta laikposmam no 2022. gada 1. februāra līdz 2022. gada 31. decembrim ieskaitot, ar 2022. gada 9. augusta Dekrētlikumu Nr. 115/2022, kurā grozījumi izdarīti ar 2022. gada 21. septembra Likumu Nr. 142, tika pagarināta līdz 2023. gada 30. jūnijam; ka Regula 2022/1854 stājās spēkā tikai 2022. gada 8. oktobrī; ka šajā regulā bija paredzēti augstāki ieņēmumu griesti un plašāka piemērošanas joma nekā strīdīgajā tiesību normā minētie un ka ar Likuma Nr. 197/22 1. panta 30.–38. punktu attiecībā uz laikposmu no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam tika īstenots minētās regulas 6.–8. pants, tomēr izslēdzot iekārtas, kuras izmanto atjaunīgos energoresursus un kuras jau ietilpa strīdīgās tiesību normas piemērošanas jomā. Līdz ar to, lai gan strīdīgā tiesību norma bija pieņemta pirms Regulas 2022/1854, tā būtībā bija valsts tiesību norma, ar ko īsteno šo regulu attiecībā uz enerģiju, kas ražota no atjaunīgajiem energoresursiem, kuri norādīti minētajā tiesību normā.

18. Šī tiesa piebilst, ka strīdīgā tiesību norma, tāpat kā Regula 2022/1854, tika pieņemta, lai īslaicīgi ierobežotu ārkārtas tirgus ieņēmumus, ko guvuši enerģijas ražotāji, kuri sedz izdevumus, kas ir neatkarīgi no dabasgāzes cenu izmaiņām, jo šie ražotāji neizmanto dabasgāzi ražošanā; ierobežošana notika, piemērojot šiem ārkārtas ieņēmumiem griestus un sadalot attiecīgās summas galalietotājiem. Tomēr minētā tiesa pauž šaubas par konkrēto kārtību, ko Itālijas likumdevējs ir paredzējis šo griestu noteikšanai.

19. Pirmkārt, attiecībā uz strīdīgajā tiesību normā paredzēto ieņēmumu griestu summu šī pati tiesa uzskata – pat ja šīs tiesību normas 3. punkta a) apakšpunktā minētā references cena ļoti atšķiras no Savienības tiesībās noteiktās cenas[8], tā būtu taisnīga, ja atbilstu to cenu vidējai aritmētiskajai vērtībai katrā tirgus zonā, kas reģistrētas no 2010. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim un pārrēķinātas atbilstoši inflācijai. Tomēr iesniedzējtiesa vaicā, vai, ņemot vērā Regulas 2022/1854 28. apsvērumu, drīzāk nevajadzēja atsaukties uz tām stundām laikposmā pirms kara Ukrainā, kurās pieprasījuma līmenis bija visaugstākais. Iesniedzējtiesa arī norāda, ka Itālijas likumdevēja izmantotajā vidējā vērtībā bija ņemts vērā 2020. gads, lai gan to ietekmēja Covid-19 epidēmijas izraisītie darbības traucējumi un tā laikā vienotā cena valstī sasniedza vēsturiski zemu līmeni. Šajā ziņā iesniedzējtiesa šaubās, vai strīdīgajā tiesību normā paredzētie griesti ir samērīgi un saprātīgi, ņemot vērā, ka tie neļāva elektroenerģijas ražotājiem paturēt 10 % virsieņēmumu virs šiem griestiem, kas turklāt bija prasīts Regulas 2022/1854 39. apsvērumā.

[8] Konkrētāk, strīdīgajā tiesību normā noteiktā references cena ir 56–58 EUR par MWh atkarībā no attiecīgās kontinentālās zonas, 61 EUR par MWh Sardīnijā un 75 EUR par MWh Sicīlijā, lai gan Regulas 2022/1854 6. pantā noteiktā cena ir 180 EUR par MWh.

20. Otrkārt, šī tiesa uzdod jautājumu, vai strīdīgā tiesību norma spēj aizsargāt atjaunīgo energoresursu jomā veiktās investīcijas un šādu investīciju īstenošanu nākotnē [9]. Minētā tiesa turklāt atsaucas uz Regulas 2022/1854 28. un 29. apsvērumu, saskaņā ar kuriem, nosakot griestus, jāatstāj "saprātīga peļņas norma", ņemot vērā cenu, ko investori būtu varējuši sagaidīt, lai šie griesti neietekmētu investīciju rentabilitātes sākotnējo novērtējumu, bet Itālijas likumdevējs to neesot ņēmis vērā. Proti, strīdīgā tiesību norma ne tikai ierobežojot uzņēmumu, kuri ražo enerģiju no atjaunīgajiem energoresursiem, finansiālo spēju veikt ieguldījumus, bet arī iedragājot investoru uzticēšanos šīs nozares izaugsmei, lai gan Tiesa turklāt jau ir atzinusi nepieciešamību "ilgtermiņā [sekmēt] ieguldījumus jaunās iekārtās" [10].

21. Visbeidzot, treškārt, šī pati tiesa vaicā, vai strīdīgā tiesību norma ir saderīga ar Regulu 2022/1854 – it īpaši, ciktāl tā attiecas uz iespējamu atšķirīgu attieksmi pret ražotājiem, kuri izmanto citus energoresursus un uz kuriem neesot attiecināti tādi paši griesti; šis apstāklis varot būt par iemeslu diskriminācijai pret noteiktiem ražotājiem, tāpat kā pret *Secab*, un sekojoši izraisīt tirgus darbības traucējumus [11].

22. Šādos apstākļos *Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia* (Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas [2019/944] 5. panta 4. punkts, Direktīvas [2018/2001] 3. un 12. apsvērums un Regulas [2022/1854] 27., 28., 29. un 39. apsvērums, 6. panta 1. punkts un 8. panta 2. punkts nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas pārdošanas, kā noteikts [..] Dekrētlikuma Nr. 4[/2022] 15.*bis* pantā paredzētajā kārtībā, kura nenodrošina ražotājiem iespēju paturēt 10 % no ieņēmumiem virs minētajiem griestiem?

2) Vai Direktīvas [2019/944] 5. panta 4. punkts, Direktīvas [2018/2001] 2., 3. un 12. apsvērums, [kā arī] Regulas [2022/1854] 27., 28., 29. un 39. apsvērums, 6. panta 1. punkts un 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas pārdošanas, kā noteikts [..] Dekrētlikuma Nr. 4[/2022] 15.*bis* pantā paredzētajā kārtībā, kura nesaglabā un neveicina ieguldījumus atjaunīgo energoresursu enerģijas nozarē?

3) Vai Direktīvas[2018/2001] 3. apsvērums un Regulas [2022/1854] 27. un 41. apsvērums, 7. panta 1. punkta h), i) un j) apakšpunkts, [kā arī] 8. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkts un 2. punkts nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas pārdošanas, kā noteikts [..] Dekrētlikuma Nr. 4[/2022] 15.*bis* pantā paredzētajā kārtībā, kura neparedz nekādus īpašus griestus ieņēmumiem, kas gūti, pārdodot no akmeņoglēm ražoto enerģiju, kā arī neparedz diferencētu tiesisko regulējumu attiecībā uz dažādiem energoresursiem?"

[9] Šajā ziņā iesniedzējtiesa atsaucas uz Komisijas 2022. gada 8. marta Paziņojumu Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai (COM(2022) 108 final) "*REPowerEU*. Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai" un uz Direktīvas 2018/2001 2. apsvērumu, kuros esot uzsvērts, ka ir svarīgi aizstāt fosilos energoresursus un sekmēt atjaunīgo energoresursu izmantošanu.

[10] Iesniedzējtiesa šajā nozīmē min 2014. gada 1. jūlija spriedumu *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 103. punkts) un 2016. gada 29. septembra spriedumu *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732, 110. punkts).

[11] Ciktāl šī problemātika skar tikai trešo prejudiciālo jautājumu, kas nav šo uz konkrētiem jautājumiem vērsto secinājumu priekšmets, šis pamatlietas aspekts šajos secinājums netiks plašāk aplūkots.

23. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Secab*, *GSE*, Itālijas, Beļģijas un Grieķijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. *Secab*, *ARERA*, *GSE*, *Associazione Italia Solare ETS*, *Assoidroelettrica*, *Elettricità Futura – Unione delle imprese elettriche italiane*, Itālijas un Grieķijas valdības, kā arī Komisija sniedza arī mutvārdu apsvērumus 2024. gada 6. novembra tiesas sēdē.

IV. Juridiskā analīze

A. Par lūguma sniegt prejudiciālo nolēmumu pieņemamību

24. Pirms tiks analizēts otrais prejudiciālais jautājums, kuram Tiesa ir lūgusi pievērsties šajos secinājumos, jāvērtē *GSE* un Itālijas valdības izvirzītās iebildes par nepieņemamību.

25. Proti, *GSE* un Itālijas valdība norāda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams tāpēc, ka neesot ievērotas Tiesas Reglamenta 94. panta prasības, ņemot vērā, ka iesniedzējtiesas nolēmumā neesot ietverti faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai ļautu Tiesai sniegt noderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem. Konkrētāk, attiecībā uz otro prejudiciālo jautājumu šīs lietas dalībnieces apgalvo, ka iesniedzējtiesa esot vienīgi atkārtojusi argumentus, kurus *Secab* minējusi savā prasībā šajā tiesā, un neesot sniegusi Tiesai nevienu noderīgu elementu, lai pierādītu, ka valsts līmenī paredzētie ieņēmumu griesti būtu likuši šķēršļus investīcijām atjaunīgo energoresursu nozarē.

26. Lai gan ir taisnība, ka iesniedzējtiesa lielā mērā atkārto *Secab* argumentāciju, tomēr uzskatu, ka ar šo apstākli pašu par sevi nepietiek, lai šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atzītu par nepieņemamu. No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, var – ņemot vērā lietas īpatnības – noteikt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik atbilstoši ir Tiesai uzdotie jautājumi [12]. No tā izriet, ka uz valsts tiesu uzdotajiem jautājumiem attiecas atbilstības prezumpcija un atteikties lemt par šiem jautājumiem Tiesa var tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz minētajiem jautājumiem [13].

27. Šajā gadījumā tas tā nav – iesniedzējtiesas lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai ir tieša saistība ar pamatlietas priekšmetu, un aplūkojamā strīda izvirzītā problēma nav hipotētiska, bet reāla. Turklāt Tiesai ir zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz uzdotajiem jautājumiem.

B. Par otro prejudiciālo jautājumu

28. Iesākumā jānorāda – šķiet, ka otrais prejudiciālais jautājums, kā iesniedzējtiesa to formulējusi, balstās uz premisu, ka strīdīgā tiesību norma ne saglabā, ne veicina ieguldījumus atjaunīgo energoresursu nozarē. Tomēr jākonstatē – kā tika izklāstīts šo secinājumu 26. punktā, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav ietverta nekāda analīze šajā ziņā.

[12] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *Junqueras Vies* (C-502/19, EU:C:2019:1115, 55. un 56. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[13] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 16. maijs, *INSS* (Mātes no viena vecāka ģimenes atvaļinājums) (C-673/22, EU:C:2024:407, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

29. Tādējādi uzskatu – lai sniegtu iesniedzējtiesai noderīgu atbildi, otrais prejudiciālais jautājums ir jāpārformulē un jāuzskata, ka ar šo jautājumu minētā tiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2019/944 5. panta 4. punkts, Direktīvas 2018/2001 2., 3. un 12. apsvērums, kā arī Regulas 2022/1854 27., 28., 29. un 39. apsvērums, 6. panta 1. punkts un 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar ko paredz tirgus ieņēmumu griestus, kuri noteikti, izmantojot attiecīgajā tirgus zonā pēdējā desmitgadē konstatēto cenu, kas pārvērtētas atbilstoši inflācijai, vidējo aritmētisko vērtību.

1. Par strīdīgās tiesību normas saderību ar Direktīvu 2018/2001

30. Attiecībā uz Direktīvu 2018/2001 vispirms jānorāda, ka otrajā prejudiciālajā jautājumā iesniedzējtiesa min tikai šīs direktīvas 2., 3. un 12. apsvēruma interpretāciju, neidentificējot nevienu citu minētās direktīvas normu, kas varētu konkretizēt šos apsvērumus un kas šajā gadījumā būtu atbilstīga pamatlietas vajadzībām vai kas būtu pārkāpta.

31. Tomēr no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet – lai gan preambula ir svarīgs interpretācijas elements, kas var izskaidrot Savienības tiesību akta autora gribu, tām nav juridiski saistošas vērtības [14]. Tāpēc uz tām nevar atsaukties, nedz lai pamatotu tiesības vai pienākumus, ja direktīvas tekstā nav līdzvērtīgas vai pamatojošas tiesību normas, nedz lai atkāptos no pašiem konkrētās direktīvas noteikumiem vai lai tos interpretētu acīmredzami pretēji to formulējumam [15].

32. Katrā ziņā pilnības labad jānorāda, ka ne no Direktīvas 2018/2001 2., ne 3., ne 12. apsvēruma neizriet, ka tie varētu liegt tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkojamais. Proti, no šiem apsvērumiem vienīgi var secināt, ka no atjaunīgajiem energoresursiem ražotas enerģijas izmantojuma veicināšana ir Savienības enerģētikas politikas mērķis un ka dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai veicinātu investīcijas projektos atjaunīgās enerģijas jomā [16].

33. No tā izriet, ka otrajā prejudiciālajā jautājumā minētais Direktīvas 2018/2001 2., 3. un 12. apsvērums nevar liegt tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkojamais.

2. Par strīdīgās tiesību normas saderību ar Direktīvu 2019/944

34. Attiecībā uz Direktīvu 2019/944 iesākumā jāatgādina, ka tās 5. pants ir vērsts uz to, lai garantētu patiesu konkurenci par labu patērētājiem, vienlaikus nodrošinot enerģētiskās nabadzības skarto un neaizsargāto mājsaimniecību lietotāju aizsardzību.

35. Konkrētāk, šā panta 1. punktā ir noteikts, ka piegādātāji var brīvi noteikt cenu, par kādu tie piegādā elektroenerģiju lietotājiem, un dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu patiesu konkurenci starp piegādātājiem. Tomēr minētā panta 3. punktā ir atzīts, ka noteiktos apstākļos var būt jāatkāpjas no šā vispārējā principa. Šajā punktā tādējādi paredzēts, ka dalībvalstis cenu noteikšanā par elektroenerģijas piegādi enerģētiskās nabadzības skartiem vai neaizsargātiem mājsaimniecības lietotājiem var piemērot publisko intervenci, ievērojot 5. panta

[14] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 21. marts, *Remia Com Impex* (C-10/23, EU:C:2024:259, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

[15] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 21. marts, *LEA* (C-10/22, EU:C:2024:254, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

[16] Manuprāt, tas pats attiecas uz iesniedzējtiesas minēto Komisijas 2022. gada 8. marta Paziņojumu (COM(2022) 108 final), kurā ir tikai vispārīgi pieminēts, ka nozīmīga ir Savienības enerģētikas politika, ar ko fosilos energoresursus tiecas aizstāt ar atjaunīgajiem energoresursiem, kuru izmantošana būtu jāsekmē.

4. un 5. punktā izklāstītos nosacījumus. Šā panta 4. punktā, kas ir īpaši pieminēts otrajā prejudiciālajā jautājumā, paredzēta virkne vispārēju kritēriju, kuri jāievēro, ja tiek veikta publiska intervence elektroenerģijas piegādes cenu noteikšanā [17].

36. Tomēr jākonstatē, ka minētais 5. pants attiecas uz dalībvalstu intervencēm elektroenerģijas mazumtirgū un uz elektroenerģijas pārdošanas cenām, kuras galalietotājiem nosaka elektroenerģijas *piegādātāji*. Tātad šai tiesību normai nav saistības ar tādu intervenci kā strīdīgajā tiesību normā paredzētā, kura savukārt attiecas uz to ieņēmumu griestu noteikšanu, ko elektroenerģijas *ražotāji* gūst vairumtirgū; šo griestu noteikšanu īpaši regulē Regula 2022/1854 [18].

37. Turklāt jānorāda – lai gan nav izslēgts, ka šādu griestu noteikšana var netieši ietekmēt pārdošanas cenas galalietotājiem, iesniedzējtiesas nolēmumā sniegtā ierobežotā informācija šajā ziņā neļauj uzskatīt, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkojamais būtu jāpielīdzina valsts intervencei elektroenerģijas piegādes cenas lietotājiem noteikšanā, kas saskaņā ar Direktīvas 2019/944 5. panta 4. punktu principā ir aizliegta [19].

38. Jākonstatē arī, ka Regula 2022/1854 ir vērsta uz tādu vispārējo interešu mērķu sasniegšanu, kas ir analoģiski mērķiem, kurus tiecas sasniegt ar Direktīvas 2019/944 5. panta 4. punktu, un konkrētāk – mērķim aizsargāt patērētājus, tostarp paplašinot intervences iespējas, kādas ir dalībvalstīm, lai atbalstītu patērētājus, kurus skārusi enerģētikas krīze [20].

39. Šādos apstākļos uzskatu, ka Direktīvas 2019/944 5. panta 4. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkojamais.

3. Par strīdīgās tiesību normas saderību ar Regulu 2022/1854

40. Attiecībā uz Regulu 2022/1854 vispirms jāprecizē, ka tā ir ārkārtas intervence, lai risinātu enerģijas cenu pieauguma problēmu; ar šo regulu Savienības likumdevējs vēlējās radīt saskaņotu regulējumu pārmērīgo ieņēmumu pārdalīšanai, lai kliedētu ražotāju bažas par traucējumiem, kas var apdraudēt enerģijas tirgu [21].

41. Tādējādi, lai gan Regulas 2022/1854 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka ražotāju tirgus ieņēmumiem, kas gūti, ražojot elektroenerģiju no šīs regulas 7. panta 1. punktā minētajiem energoresursiem, piemēro maksimālos griestus 180 EUR par saražotās elektroenerģijas MWh, ar minētās regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu dalībvalstīm ir atļauts saglabāt vai ieviest pasākumus, kas vēl vairāk ierobežo šos ieņēmumus.

[17] Konkrētāk, šīm intervencēm jānotiek vispārējās ekonomiskās interesēs, jābūt ar tām samērīgām, jābūt skaidri definētām, pārskatāmām, nediskriminējošām un pārbaudāmām; jāgarantē, ka Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve lietotājiem; jābūt ierobežotām laikā un samērīgām attiecībā uz to labumguvējiem, un tās nedrīkst radīt papildu izmaksas tirgus dalībniekiem diskriminējošā veidā.

[18] Lai gan nav izslēgts, ka noteikti operatori, ņemot vērā to vertikālo integrāciju, darbojas gan iepriekšējā elektroenerģijas ražošanas tirgū, gan tālākajā elektroenerģijas piegādes tirgū, tomēr principā elektroenerģijas ražotāji un piegādātāji darbojas atšķirīgos tirgus līmeņos.

[19] Turklāt no iesniedzējtiesas nolēmuma skaidri neizriet iemesls, kura dēļ strīdīgā tiesību norma būtu pretrunā šai tiesību normai.

[20] Tādējādi, lai gan Direktīvas 2019/944 piemērošanas jomā ir ietverta ierobežota patērētāju kategorija, proti, tikai tie patērētāji, kurus uzskata par *neaizsargātiem*, Regula 2022/1854 tomēr ļauj uz laiku paplašināt to pasākumu kopumu, kas ir dalībvalstu rīcībā, lai atbalstītu papildu patērētāju kategorijas. Attiecībā uz šo aspektu skat. šīs regulas 48. apsvērumu.

[21] Atšķirībā no Direktīvām 2018/2001 un 2019/944, kuru mērķis ir enerģijas tirgus vispārējā darbība un atjaunīgo energoresursu veicināšana un kuras ir pieņemtas, pamatojoties uz LESD 194. pantu attiecībā uz Savienības enerģētikas politiku, Regula 2022/1854 savukārt tika pieņemta, pamatojoties uz LESD 122. pantu un ir vērsta uz to, lai risinātu nopietnas grūtības apgādē.

42. Turklāt jākonstatē – lai gan nevienā Regulas 2022/1854 tiesību normā nav ietverti skaidri norādījumi par to, kādā veidā jāaprēķina galu galā dalībvalstu noteiktie griesti, gadījumā, ja dalībvalsts izvēlas noteikt zemākus griestus nekā šajā regulā paredzētie, ar tiem jāievēro minētās regulas 8. panta 2. punktā izklāstītie nosacījumi. Tādējādi – vienīgi tad, ja tiek pierādīts, ka dalībvalsts noteiktie griesti ir tādi, kas pārkāpj šajā tiesību normā noteiktos kritērijus, šie griesti būtu uzskatāmi par nesaderīgiem ar Savienības tiesībām.

43. Kad ir sniegti šie paskaidrojumi, jānorāda, ka iesniedzējtiesai galvenokārt ir šaubas par to, kā nosakāms cenas līmenis, uz kuru pamatojoties piemēro ieņēmumu griestus; šī tiesa uzskata, ka strīdīgais pasākums nespējot aizsargāt un veicināt investīcijas atjaunīgo energoresursu nozarē un ka tirgus ieņēmumu griesti neesot samērīgi un saprātīgi [22].

44. Pirmām kārtām, jānorāda, kā tika atgādināts šo secinājumu 41. punktā, – tas vien, ka Itālijas valdības noteiktie griesti ir zemāki nekā Regulas 2022/1854 6. panta 1. punktā noteiktie, pats par sevi nevar izraisīt strīdīgās tiesību normas nesaderību ar šo regulu. No minētās regulas, konkrētāk – tās 8. panta 1. punkta, paša formulējuma izriet, pirmkārt, ka dalībvalstīm ir iespēja pieņemt griestus, kas zemāki par Savienības likumdevēja paredzēto griestu maksimālo vērtību 180 EUR par MWh, un, otrkārt, ka dalībvalstīm ir noteikta rīcības brīvība, kas tām ļauj noteikt šo griestu apmēru, ņemot vērā valsts tirgum raksturīgās iezīmes [23]. Turklāt apstāklis, ka šie griesti būtu ievērojami atšķirīgi no Regulā 2022/1854 noteiktā apmēra, kā norāda iesniedzējtiesa, pats par sevi nebūtu pietiekams, lai konstatētu nesaderību ar šo regulu [24].

45. Runājot par iesniedzējtiesas otrajā jautājumā minēto Regulas 2022/1854 27.–29. un 39. apsvērumu, jānorāda – arī tie nav uzskatāmi par tādiem, ar ko dalībvalstīm būtu noteikta konkrēta metodoloģija griestu aprēķināšanai. Lai gan šie apsvērumi var sniegt noderīgas norādes par kārtību, kādā nosakāmi aplūkojamie griesti, kā arī par to, kā izvairīties no iespējamas negatīvas ietekmes uz investīcijām, tomēr tie nav uzskatāmi par tādiem, ar ko dalībvalstīm būtu paredzēti saistoši noteikumi, kas atšķirtos no pienākumiem, kuri dalībvalstīm noteikti atbilstoši iepriekš minētajām šīs regulas tiesību normām, vai kas tos pārsniegtu [25].

46. Attiecībā, konkrētāk, uz iesniedzējtiesas šaubām, vai Itālijas valdības izmantotā metodoloģija griestu apmēra noteikšanai ir saderīga ar Regulas 2022/1854 28. un 29. apsvērumu, jānorāda, ka šīs tiesību normas galvenokārt ir vērstas uz to, lai paskaidrotu Savienības likumdevēja šīs regulas 6. panta 1. punktā veikto izvēli noteikt griestus 180 EUR par MWh, kā arī sniegtu norādes

[22] Lai gan iesniedzējtiesa pauž šaubas par konkrēto kārtību, kādu Itālijas likumdevējs ir paredzējis šo griestu noteikšanai, tomēr, kā tika norādīts šo secinājumu 28. punktā, neviens iesniedzējtiesas nolēmumā izklāstītais elements nešķiet tāds, kas konkrēti negatīvi ietekmētu investīcijas atjaunīgo energoresursu nozarē.

[23] Kā izriet no Komisijas 2023. gada 5. jūnija Ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par tādu ārkārtas intervenču pārskatīšanu, kuru mērķis ir risināt augsto enerģijas cenu problēmu saskaņā ar [Regulu 2022/1854] (COM(2023) 302 final), šo iespēju ir īstenojušas vismaz 17 dalībvalstis.

[24] Bez tam nevienā Regulas 2022/1854 tiesību normā nav prasīts šo atšķirību pamatot.

[25] Turklāt, kā tika atgādināts šo secinājumu 31. punktā, – ņemot vērā, ka apsvērumam nav juridiski saistošas vērtības, uz to nevar atsaukties, lai pamatotu tiesības vai pienākumus, ja attiecīgajā regulā tekstā nav līdzvērtīgas vai pamatojošas tiesību normas.

dalībvalstīm valsts griestu aprēķināšanai, tomēr nenosakot nekādu konkrētu kārtību šādu griestu ieviešanai [26]; vienīgais šajā ziņā paredzētais pienākums ir minētās regulas 8. panta 2. punktā izklāstīto nosacījumu ievērošana [27].

47. Otrām kārtām, attiecībā uz citiem kritērijiem, nevis kritērijiem saistībā ar griestu apmēru *stricto sensu* un tā aprēķināšanas kārtību, kuri dalībvalstīm jāņem vērā, ieviešot šos griestus, ir noderīgi atgādināt, ka Regulas 2022/1854 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā dalībvalstīm paredzēts pienākums nodrošināt, lai šie griesti tiktu noteikti tādā līmenī, kas neapdraud investīciju signālus un nodrošina, ka tiek segtas investīcijas un darbības izmaksas, vienlaikus ļaujot investoriem gūt saprātīgu peļņas normu attiecībā pret cenu, kuru tie būtu varējuši sagaidīt.

48. Šajā ziņā jāuzsver, ka Itālijas valdības izvēlētā griestu līmeņa saderības pārbaude, ņemot vērā iepriekš minētos parametrus, balstās uz faktu vērtējumu, kurā ņem vērā valsts tirgum raksturīgās iezīmes; šo pārbaudi veikt galu galā ir tikai iesniedzējtiesas kompetencē, jo tai turklāt ir zināmi šim nolūkam nepieciešamie faktiskie apstākļi [28]. Tomēr, lai gan iesniedzējtiesai jāizvērtē iespējamā negatīvā ietekme, kāda strīdīgajai tiesību normai var būt uz investīcijām, un it īpaši tas, vai references cena tikusi noteikta tādā līmenī, kas neatbilst šīm gaidām un pārsniedz robežas tam, ko var atzīt par vajadzīgu un samērīgu, Tiesa tomēr šajā ziņā var sniegt norādes. Tādējādi, manuprāt, turpmāk minētie kritēriji ir atbilstīgi analīzei, kas iesniedzējtiesai būs jāveic.

49. Pirmkārt, jāatgādina – ņemot vērā, ka strīdīgā tiesību norma ir ārkārtas intervence, kas saistīta ar īpašo tirgus situāciju, kuru izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, tās piemērojamība laikā ir ierobežota tā, ka tā aptver īsu laikposmu [29]. Šajā ziņā jānorāda, ka Regulā 2022/1854 paredzētie pasākumi paši par sevi nav pastāvīgas intervences tirgū, bet konkrēti mērķētas intervences, lai risinātu ārkārtas apstākļu radītās problēmas.

50. Pasākuma ilgums, kā arī tā ārkārtas raksturs ir kritēriji, kas jāņem vērā, pārbaudot konkrētā pasākuma nepieciešamību un samērīgumu, lai novērtētu tā seku apjomu [30], it īpaši tad, ja, kā tas ir šajā gadījumā, jāizvērtē sekas attiecībā uz atjaunīgo energoresursu nozarē esošajām investīcijām, kas paša to rakstura dēļ ir ilgtermiņa investīcijas. Turklāt tas tā vēl jo vairāk ir tad, ja pārbaude attiecas uz strīdīgās tiesību normas ietekmi uz investīcijām nākotnē, uz kurām, ņemot vērā aplūkojamo griestu pagaidu raksturu, šie griesti, visticamāk, neattieksies, jo lielākās daļas šo iekārtu ražošanas cikls sāksies tikai pēc attiecīgā regulējuma beigu termiņa [31].

[26] Tas pats attiecas uz Regulas 2022/1854 27. apsvērumu, kurā ir vienīgi norādīts, ka līmenim, kādā tiek noteikti tirgus ieņēmumu griesti, nevajadzētu apdraudēt skarto ražotāju spēju atgūt savas investīcijas un darbības izmaksas un būtu jāsaglabā, kā arī jāstimulē turpmākas investīcijas jaudā, kas vajadzīga dekarbonizētai un uzticamai elektroenerģijas sistēmai. Tas neizriet no nosacījumiem, kuri paredzēti šīs regulas 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā. Savukārt minētās regulas 39. apsvērumā, uz kuru arī norāda iesniedzējtiesa otrajā jautājumā, ir vienīgi atsauce uz dalībvalstu iespēju noteikt tirgus ieņēmumu griestus tā, ka elektroenerģijas ražotāji varētu paturēt 10 % virsieņēmumu virs tirgus ieņēmumu griestiem. Šim apsvērumam, iespējams, ir nozīme attiecībā uz pirmo prejudiciālo jautājumu, bet tam nav nozīmes attiecībā uz otro jautājumu, kurš ir šo uz konkrētiem jautājumiem vērsto secinājumu priekšmets.

[27] Šajā gadījumā apstāklis, ka noteikti strīdīgās tiesību normas aspekti un it īpaši metodoloģija, kuru Itālijas valdība ir izmantojusi griestu noteikšanai, šķiet, atšķiras no Regulas 2022/1854 28. apsvērumā paredzētās kārtības vai tajā nav pilnīgi atkārtota šī kārtība, kā norāda iesniedzējtiesa, pats par sevi neliek konstatēt, ka strīdīgā tiesību norma būtu nesaderīga ar šo regulu.

[28] Tiesai nav jāspriež par virkni tādu faktisko apstākļu, kuri nav minēti iesniedzējtiesas nolēmumā un kurus ir izvirzījusi *Secab* un pārējie lietas dalībnieki, kas iestājušies lietā tās prasījumu atbalstam, piemēram, par apsvērumiem saistībā ar nodokļu režīmu un atjaunīgo energoresursu nozarē veikto investīciju amortizācijas nosacījumiem atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam. Tas pats attiecas uz hidroelektroenerģijas nozarei raksturīgajiem parametriem, kuri *Secab* ieskatā bija ietekmējuši šo sektoru, piemēram, ražošanas apjoma samazinājumu nelabvēlīgu meteoroloģisko apstākļu dēļ un par hidroelektroenerģijas ražošanu maksājamo nodevu pieaugumu.

[29] Skat. šo secinājumu 40. punktu.

[30] Šajā ziņā jānorāda, ka strīdīgās tiesību normas piemērojamība, kurai bija pagaidu raksturs, netika pagarināta pēc Regulas 2022/1854 22. pantā paredzētā termiņa, proti, 2023. gada 30. jūnija.

[31] Līdz ar to nav saprotams, kādā ziņā strīdīgā tiesību norma, no vienas puses, ilgtermiņā varētu apdraudēt investīcijas jaunās iekārtās un, no otras puses, iedragātu investoru uzticēšanos atjaunīgo energoresursu nozares izaugsmei.

51. Otrkārt, jānorāda – no Regulas 2022/1854 paša formulējuma izriet, ka tirgus ieņēmumu griesti jānosaka tā, lai ietvertu virsieņēmumus, ņemot vērā tos, kurus investori nevarēja gaidīt brīdī, kad tika pieņemts lēmums veikt investīcijas. Tomēr pēc definīcijas šāda ārkārtas peļņa nevarētu atbilst ieņēmumiem, kādus attiecīgie uzņēmumi varētu sagaidīt, ja enerģijas tirgū nebūtu radušies neparedzēti apstākļi [32].

52. Šajā ziņā jāprecizē, ka tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, uz kuru atsaucas *Secab*, nav interpretējams tādējādi, ka saimnieciskās darbības subjekti varētu uz to atsaukties attiecībā uz jebkuru publisko iestāžu īstenotu intervenci, lai novērstu kādu tirgus nepilnību, it īpaši tad, ja šī intervence izpaužas kā ārkārtas intervence, reaģējot uz kādu nepieredzētu – tātad neparedzamu – notikumu. Proti, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka ikviens saimnieciskās darbības subjekts, kuram kāda valsts iestāde ir devusi pamatotas cerības, var atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu [33]. Tomēr, ja piesardzīgam un saprātīgam saimnieciskās darbības subjektam ir iespējams paredzēt, ka tiks veikts pasākums, kas varētu ietekmēt tā intereses, pēc šā pasākuma veikšanas tas uz šo principu nevar atsaukties. No šīs judikatūras izriet, ka saimnieciskās darbības subjekti nevar tiesiski paļauties uz to, ka pastāvošā situācija saglabāsies, jo tā var mainīties, valsts iestādēm izmantojot savu rīcības brīvību.

53. Šajā gadījumā valsts iestādes nevarēja dot attiecīgajiem uzņēmumiem nekādas cerības, ka tiks gūti šādi ārkārtas ieņēmumi, jo šīs iestādes nekavējoties rīkojās, pieņemot ārkārtas pasākumus, lai risinātu neparedzamā gāzes cenu pieauguma problēmu. Proti, piesardzīgam un saprātīgam saimnieciskās darbības subjektam būtu jārēķinās ar šādu intervenci, ņemot vērā ārkārtas situāciju un tās būtisko ietekmi ne tikai uz enerģijas tirgu, bet arī ekonomiku, plašāk raugoties. Tāpat vēl jo vairāk nebūtu iespējams pamatoti cerēt uz to, ka no ārkārtas situācijas radīsies peļņa, kādu šāds saimnieciskās darbības subjekts nevarēja gaidīt brīdī, kad tika pieņemts lēmums veikt investīcijas [34].

54. Šajā ziņā jānorāda – tas, ka Itālijas valdība griestu noteikšanai izmantojusi objektīvu kritēriju, kas pamatots ar apstākļiem, kuri bija spēkā tirgū pirms enerģētikas krīzes, tādu kā cenu vidējā aritmētiskā vērtība desmitgadē pirms enerģētikas krīzes, manuprāt, atbilst Regulas 2022/1854 prasībām attiecībā uz investoru prognozēm investīciju brīdī, kas ļauj nodrošināt, ka attiecīgie griesti tiek noteikti tādā cenas līmenī, ko investori pamatoti varēja sagaidīt [35].

55. Treškārt, jāuzsver – no Regulas 2022/1854 paša teksta izriet, ka viens no elementiem, kas jāņem vērā, lai vērtētu apstrīdētās tiesību normas ietekmi uz investīcijām, ir attiecīgo iekārtu izmaksu struktūra un it īpaši enerģijas ražošanas izlīdzinātās izmaksas (*levelised cost of energy*) [36] aplūkojamajām tehnoloģijām [37]. Šķiet, ka enerģētikas iekārtas, kuras darbina atjaunīgie energoresursi un kuras minētas strīdīgajā tiesību normā, raksturo tas, ka noteicošās ir fiksētās izmaksas, bet mainīgās izmaksas ir daudz zemākas. Turklāt, kā ir norādījusi arī iesniedzējtiesa, šīm iekārtām jāsedz izmaksas, kas nav atkarīgas no dabasgāzes cenu izmaiņām, jo tā netiek

[32] Turklāt tas vien, ka noteiktas investīcijas atjaunīgo energoresursu nozarē tika veiktas pirms tirgus ieņēmumu griestu ieviešanas, protams, nenozīmē, ka šādu griestu noteikšana *ipso facto* apdraudētu šīs investīcijas.

[33] Šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2022. gada 1. marts, *Milis Energy* u.c. (C-306/19, C-512/19, C-595/19 un no C-608/20 līdz C-611/20, EU:C:2022:164, 44. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

[34] Tas tā vēl jo vairāk ir attiecībā uz tādiem enerģijas ražotājiem, kas izmanto atjaunīgos energoresursus, kā *Secab*, kuriem, kā izklāstīts šo secinājumu 55. punktā, ir ievērojami zemākas robežizmaksas nekā citiem elektroenerģijas ražotājiem, kuru ieņēmumi kopš kara Ukrainā sākuma ievērojami pārsniedz to, ko viņi gaidīja investēšanas brīdī. Šajā nozīmē skat. arī Regulas 2022/1854 24. un 25. apsvērumu.

[35] Neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, šķiet, ka metodoloģija, kuru Itālijas valdība izmantojusi, lai noteiktu *Secab* apstrīdētos griestus, ļāva šo sabiedrību nolikt tādā situācijā, kādā tā būtu, ja nebūtu sākusies enerģētikas krīze.

[36] Runa ir par vērtējumu, kurā tiek izsvērtas ražotājam radušās elektroenerģijas ražošanas aktuālās neto izmaksas ražošanas iekārtas saimnieciskās izmantošanas laikā.

[37] Skat. Regulas 2022/1854 29. apsvērumu.

izmantota kā izejviela enerģijas ražošanā. Neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, šķiet, ka izmaksu struktūra atjaunīgo energoresursu enerģijas ražotājiem, kā *Secab* gadījumā, lielākoties palika nemainīga, neraugoties uz fosilo kurināmo un it īpaši gāzes cenu neparedzamo pieaugumu, jo šis cenu pieaugums nekādi neietekmēja šo operatoru enerģijas ražošanas izmaksas [38].

56. Ceturtkārt, jānorāda, ka strīdīgajā tiesību normā paredzētais griestu noteikšanas mehānisms faktiski ir "divvirzienu", jo tas ļauj, no vienas puses, ne tikai noteikt ieņēmumu griestus tirgus cenu pārmērīga pieauguma gadījumā, bet arī rada likumīgu pienākumu atlīdzināt kaitējumu attiecīgajiem ražotājiem tirgus cenu pārmērīga samazinājuma gadījumā un it īpaši tad, ja vairumtirdzniecības cenas noslīd zem norādītās vidējās cenas [39]. Tomēr, ja šī (references) cena ir noteikta tādā līmenī, kas ļauj attiecīgajām sabiedrībām segt savas izmaksas un gūt "saprātīgu peļņas normu" attiecībā pret cenu, kuru investori būtu varējuši sagaidīt – tas ir elements, kuru iesniedzējtiesai pienākas pārbaudīt –, šāds mehānisms spēj saglabāt investīcijas atjaunīgo energoresursu nozarē.

57. Visbeidzot, trešām kārtām, norādīšu, ka pasākumi, kas ieviesti ar Regulu 2022/1854, ir vērsti uz to, lai ne tikai saglabātu enerģētikas tirgu struktūru un darbību Savienībā, bet arī, vispārīgāk raugoties, mazinātu negatīvās sekas, ko enerģētikas krīze izraisījusi attiecībā uz dalībvalstu ekonomiku un Savienības pilsoņiem. Konkrētāk, attiecībā uz patērētāju aizsardzību jānorāda – Regulas 2022/1854 10. pantā ir skaidri paredzēts, ka griestu piemērošanas rezultātā radušos virsieņēmumus var izmantot, lai finansētu galalietotājiem domātus atbalsta pasākumus nolūkā mazināt augsto elektroenerģijas cenu ietekmi uz šiem lietotājiem [40].

58. Lai gan iesniedzējtiesa nav minējusi ar patērētāju aizsardzību saistīto aspektu, jāuzsver, ka Regula 2022/1854 kā ārkārtas intervence sabiedrības interešu aizsardzībai ir vērsta uz to, lai līdzsvarotu enerģijas ražotāju intereses, tostarp viņu investīciju atjaunīgo energoresursu enerģijā aizsardzību, no vienas puses, un patērētāju intereses, no otras puses. Līdz ar to virsieņēmumu nodevu un pārdales mehānismu pamato nepieciešamība rast līdzsvaru starp šiem ražotājiem, it īpaši ražotājiem, kuri negaidīti guva labumu no enerģijas cenu neparedzamā pieauguma, un elektroenerģijas lietotājiem, kurus īpaši ietekmēja elektroenerģijas cenu pieaugums pēc enerģētikas krīzes [41].

[38] Tas arī paskaidro Itālijas likumdevēja izvēli piemērot atšķirīgus noteikumus enerģētikas iekārtām atkarībā no tā, vai tajās enerģijas ražošanai izmanto fosilo kurināmo, piemēram, gāzi, jo uz iekārtām, kurās to neizmanto, griestus neattiecina. Šis risinājums atbilst risinājumam, kuru Savienības likumdevējs ir izmantojis Regulas 2022/1854 33. apsvērumā, saskaņā ar kuru "tirgus ieņēmumu griesti nebūtu jāpiemēro tehnoloģijām ar augstām robežizmaksām, kas saistītas ar elektroenerģijas ražošanai nepieciešamās ielaides degvielas cenu, piemēram, ar gāzi un akmeņoglēm darbināmām elektrostacijām, jo to darbības izmaksas ievērojami pārsniegtu tirgus ieņēmumu griestu līmeni un to piemērošana apdraudētu to ekonomisko dzīvotspēju".

[39] Šajā ziņā jānorāda, ka sistēmas, kuras ierobežo ieņēmumus, pārsniedzot noteiktu slieksni, bet turpretī garantē minimālo cenu tad, ja tirgus cena ir zemāka par noteiktu slieksni, tiek bieži izmantotas shēmās elektroenerģijas ražošanas no atjaunīgajiem energoresursiem stimulēšanai. Lai gan šādi mehānismi atšķiras no strīdīgās tiesību normas, tie ir vērsti uz to, lai saglabātu investīciju ilgtspēju un drošību, stimula saņēmējam nodrošinot konstantu kopējo samaksu par saražoto enerģiju, kas ļauj samaksāt par elektrostacijas būvniecībā veiktajām investīcijām, laika gaitā aizsargājot uzņēmēju no riskiem, kas saistīti ar tirgus cenu, jo garantētais fiksētais tarifs tam nodrošina to, ka tiks atgūta iekārtas būvniecībā ieguldītā summa. Šajā nozīmē skat. valsts atbalsta shēmu, ko ieviesusi Itālijas valdība un kas izskatīta lietā C-514/23 *Tiberis Holding*, kurā mani secinājumi ir sniegti šajā pašā dienā.

[40] Šajā ziņā jānorāda, ka patērētāju aizsardzība ir arī netieši saistīta ar enerģijas tirgos pastāvošās struktūras stabilitāti tādā nozīmē, ka lietotāju iespējamā nespēja apmaksāt elektroenerģijas rēķinus varētu apdraudēt attiecīgo tirgu stabilitāti. Virsieņēmumu pārdale patērētājiem tādējādi tiem ļauj apmaksāt rēķinus un līdz ar to palīdz aizsargāt tirgu no sabrukšanas, vispārīgākā nozīmē aizsargājot tā darbību.

[41] Šajā nozīmē skat. apvienotos lēmumus 1 BvR, 460/23 – 1 BvR 611/23, 2024. gada 28. novembris, 94.–97., 107. un 115.–118. punkts, kas attiecas uz Vācijas tiesiskā regulējuma par virsieņēmumu aplikšanu ar nodokli, lai apturētu elektroenerģijas cenu pieaugumu, (*Strompreisbremse*) atbilstību Konstitūcijai; šajos lēmumos *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) noraidīja konstitucionālās sūdzības, ko enerģijas ražotāji bija iesnieguši par šo regulējumu, it īpaši uzsverot ar patērētāju aizsardzību saistīto vispārējo interešu mērķi, kas esot pamatojis Vācijas valdības intervenci.

59. Ņemot vērā iepriekš minēto, ierosinu uz pārformulēto otro prejudiciālo jautājumu atbildēt tādējādi, ka Direktīvas 2019/944 5. panta 4. punkts, Direktīvas 2018/2001 2., 3. un 12. apsvērums, kā arī Regulas 2022/1854 27., 28., 29. un 39. apsvērums un 6. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka tirgus ieņēmumu griesti tiek noteikti, pamatojoties uz attiecīgajā tirgus zonā pēdējā desmitgadē konstatēto cenu, kas pārvērtētas atbilstoši inflācijai, vidējo aritmētisko vērtību, ja ir ievēroti Regulas 2022/1854 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētie nosacījumi.

V. Secinājumi

60. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia* (Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) uzdoto otro prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES 5. panta 4. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu 2., 3. un 12. apsvērums, kā arī Padomes Regulas (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai 27., 28., 29. un 39. apsvērums un 6. panta 1. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēts, ka tirgus ieņēmumu griesti tiek noteikti, pamatojoties uz attiecīgajā tirgus zonā pēdējā desmitgadē konstatēto cenu, kas pārvērtētas atbilstoši inflācijai, vidējo aritmētisko vērtību, ja ir ievēroti Regulas 2022/1854 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētie nosacījumi.